

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0540314 Backekärr

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000 -områden bygger på krav som finns i EU:s fågeldirektiv och art- och habitat-direktiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livs-miljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EU:s fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitat-direktivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000- område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontaktar Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har till kommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Vid förvaltning och tillståndsprövning utgår man ifrån i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet.

Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen.

Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på ”kartverktyget skyddad natur”. I kartverktyget söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information.

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Lena Smith

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0540314 Backekärr

Kommun: Falköping

Områdets totala areal: 3,9 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2016-12-12

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2016-12-21

Markägarförhållanden:

Privat.

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 2004-04-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

6270 - Silikatgräsmarker

6410 - Fuktängar

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EU:s fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden: I Natura 2000-området Backekärr är de prioriterade bevarandevärdena de hävdberoende gräsmarksnaturtyperna och de hävdgynnade kärlväxterna som finns i de artrika betesmarkerna.

Motivering: De mycket artrika torra-fuktiga betesmarkerna ligger väl samlade kring en ålderdomlig gårdsbebyggelse med fossila åkrar, röjningsrösen, stensträngar och terasser. Tidigare, senast 2003, har den starkt hotade fältgentianan noterats växa vid Backekärr.

Prioriterade åtgärder: Betesmarkerna var tidigare stadda i igenväxning men är nu restaturerade och bete har påbörjats. Prioriterade åtgärder är fortsatt naturvårdsinriktad betesdrift eller slåtter med efterbete så att gräsmarksnaturtyperna uppnår gynnsamt bevarandetillstånd och floravärdena

bihålls och utvecklas i hela Natura 2000-området.

Beskrivning av området

Natura 2000-området Backekärr ligger ca 1 km norr om Stenstorp omgivet av ett varierat, småskaligt odlingslandskap. Området ligger inom riksintresse för naturvård (Sydbillingen), nationellt utpekade odlingslandskap (Stenstorp) och regionalt värdefulla odlingslandskap (Brunnhem).

Vid Backekärr finns en ålderdomlig gårdsmiljö där en stor del av marken är fornlämningsområde med fornåker, röjningsrösen, stensträngar och terasser. Största delen av området är småkuperad moränmark. Kring den gamla gårdsbebyggelsen finns samlat mycket artrika torra-fuktiga betesmarker. En väg leder genom betesmarken och en stenmur avgränsar trädgård och omgivande åkermarker. Två skyddsvärda gamla, hamlade askar finns öster om gården. Området har under en tid varit ohävdad med följd att ohävdarter trängt sig in tillsammans med bland annat gran och björk. Området har dock god restaureringspotential och Länsstyrelsen har därför enligt upprättat naturvårdsavtal utfört restaureringar de senaste åren. Åtgärderna har öppnat upp markerna som nu endast består av glest stående enar och björkar på de öppna gräsmarkerna. Restaureringen är avslutad och bete har åter startats.

Hävdgynnade vegetationstyper dominerar i området. I betesmarkerna finns arter som stagg, slättergubbe (sårbar VU, enl. rödlistan), slätterfibbla (VU), ängsvädd, knägräs, gullviva (fridlyst) och darrgräs. Fältgentiana förekom enligt uppgift (Ängs- och hagmarksinventeringen) 1988 samt enligt inventering år 2000 och 2003, men återfanns ej i juli 2005. Den är heller inte inrapporterad till Artportalen, februari 2016.

I nordöstra delen är marken torr - frisk med arter som backtimjan (nära hotad NT), slätterfibbla (VU), slättergubbe (VU), rödklint, prästkrage, smultron, ängsskallra, ängsvädd, vårbrodd, stagg och fläckar av ljung (artrik variant av 6270, alternativt mosaik med 6230). Troligen gammal ängsmark som betas (häradskartan saknas). Centralt i området finns ett mindre, friskt - fuktigt parti med stagg, knägräs, ängsvädd, nysört, krypvide, darrgräs, jungfrulin m.fl. Strax väster om vägen finns en artrik slänt med bl.a. vildlin, darrgräs, ängsskallra, prästkrage, rödklint och ljung. I den sydvästra delen har det noterats förekomst av backtimjan (NT) och jordtistel (NT).

Utvecklingsmark: I hela området finns gräsmark som uppkommit efter restaurering och borttagning av skogsdungar. Denna gräsmark kan med tiden och med fortsatt hävd utvecklas mot, i första hand, silikatgräsmark (6270), och i andra och tredje hand mot stagg-gräsmark (6230) eller fuktäng. (6410). Med tiden kommer det visa sig hur utvecklingsmarkerna svarar på hävdinsatserna och mot vilken/vilka av de tre naturtyperna de utvecklas. Arealen utvecklingsmark i området är ca 2,3 hektar.

En lång rad olika mossarter har dokumenterats inom området (Artportalen) bland annat källtuffmossa, ingen av arterna är rödlistad eller fridlyst.

Områdets hävdhistoria: Området ansågs till största delen (70%) vara välhävdad vid inventering 2003 medan övriga delar ansågs ha svagare hävd och behov av röjning fanns i flera delar. Under sommaren 2005 befann sig området i s.k. "älskligt stadium", stor artrikedom men också mycket björksly och igenväxningsvegetation.

Bevarandemål

Målet är att genom hävd bevara och förstärka möjligheten för de ingående gräsmarksnaturtyperna att öka sin artrikedom och för den hotade fältgentianan att leva kvar långsiktigt och öka sin numerär.

Vad kan påverka negativt

Faktorer som kan påverka området negativt är:

- Ohävd och igenväxning med buskar och träd.
- Felaktig skötsel, utebliven och/eller otillräcklig hävd såsom minskat eller upphört bete, vilket leder till igenväxning och utarmning av den hävdgynnade floran och faunan.
- Gödslings och användning av bekämpningsmedel i eller i nära anslutning till betesmarkerna.
- Tillskottsutfodring och vinterbete ger en indirekt näringstillförsel till marken och missgynnar den konkurrenssvaga floran. Bete med för tunga djur kan även ge trampsador.
- Sambete med gödslad vall ger även indirekt en näringstillförsel till marken.
- Användning av avmaskningsmedel som innehåller avermectiner är negativt för den dynglevande faunan och floran i naturbetesmarken och bör därför endast användas vid behov.
- Introduktion av främmande arter, t.ex. insådd av vallväxter i betesmarken.
- Dikning och markavvattning, vilket påverkar de hydrologiska förhållandena i området.
- Upplag och deponier som inte är av tillfällig art, t.ex. jord, halmbalar.
- Ändrad markanvändning i eller i nära anslutning till området, t.ex. skogsplantering.
- Markexploatering t.ex. för anläggning av väg och uppförande av byggnad.
- Tåktverksamhet, kalkbrytning, grävning, schaktning och andra ingrepp som kan ge och markskador och även skada vegetationen.

Bevarandeåtgärder

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28a § miljöbalken). Om en verksamhet/åtgärd påverkar ett Natura 2000-område så kan denna vara tillståndspliktig även om den utförs utanför Natura 2000-området.

- Länsstyrelsen har upprättat ett naturvårdsavtal (NVA Ranstad 8:3) med markägarna vilket löper mellan åren 2014 - 2024. Länsstyrelsen ansvarar för att genomföra restaurering av betes- och slåttermarkerna genom avverkning i trädskiktet och röjning av buskar och sly samt även att utföra lämpliga skötselåtgärder för de förekommande naturtyperna och arterna knutna till art- och habitatdirektivet. Naturvårdsavtalet reglerar; plantering av skog, avverkning av träd, användning av växtnäringsämnen och kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, tillskottsutfodring av betesdjur.

- Området har miljöstöd enligt landsbygdsprogrammet för betesmark med särskilda värden, 2015/2016-2019/2020.

Bevarandetillstånd

Markerna har nyligen restaurerats och hävd genom bete påbörjats. Naturtyperna har ännu inte uppnått gynnsamt bevarandetillstånd.

Se även under respektive naturtyp.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

6270 - Silikatgräsmarker

Areal: 0,86 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Silikatgräsmarker finns längs den västra kanten och i den centrala delen samt i två separata mindre områden på den östra sidan av Naturaområdet. Naturtypen är i området mycket artrik och motsvaras av vegetationstyperna rödvenäng och örtrik friskäng. Arter som backtimjan (NT), bockrot, darrgräs, gullviva (fridlyst), jungfrulin, nattviol, prästkrage, slätterfibbla (VU), slättergubbe (VU), stagg, ängsskallra, ängsvädd och vildlin förekommer. De rödlistade arterna backtimjan (NT) och jordtistel (NT) noterades 2014 i den sydvästra delen. Även fältgentiana och kattfot har tidigare noterats.

Generell beskrivning av naturtypen: Artrika, hävdpräglade gräsmarker nedanför trädgränsen på torra till friska, silikatrika jordar. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet.

Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0 - 30%.

Silikatgräsmarker är den vanligaste betesmarkstypen i Sverige och har vanligen en örtrik markvegetation. Örtrikedomen gör dem viktiga för många insekter, inte minst fjärilar och bin. Naturtypen kan uppträda i olika skepnader beroende på bland annat fuktighet och klimat.

Typiska arter är bl.a. blåsuga, slättergubbe, darrgräs, jungfrulin, slät dyngbagge (m fl dyngbaggsarter), månhornsbagge, vårtordyvel, ängspärlemorfjäril, smultronvisslare, slättergräsfjäril m. fl.

Naturtypen är känslig för igenväxning, ökad beskuggning, uppluckrad grässvål samt konkurrens från ohävsarter och främmande arter. Naturtypen är även känslig för förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och för minskade populationer av karaktäristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen Silikatgräsmarker (6270) ska vara minst 0,86 hektar.

Regelbunden hävd ska påverka området, genom årligt bete (ej vintertid) eller genom slätter och efterbete. Ingen skadlig ansamling av förna (t.ex. fjolårsgräs) ska finnas i området efter vegetationsperiodens slut. Naturtypen ska ha en ostörd hydrologi och näringsstatusen i marken ska vara naturlig. Ingen antropogen näringstillförsel, inklusive tillskottsutfodring av betesdjur eller sambete med vall ska förekomma. Krontäckningen av träd och buskar ska vara liten.

Varken vedartad eller örtartad igenväxningsvegetation ska förekomma mer än i begränsad utsträckning. Solexponerade, varma miljöer och strukturer ska utgöra ett påtagligt inslag i gräsmarken. Värdefulla träd t.ex. bärande och blommande träd, hagmarksträd, hamlade träd, hålträd och grova träd samt värdefulla buskar, t.ex. bärande och blommande buskar, snår- och brynbildande buskar, ska förekomma. För naturtypen främmande arter ska inte förekomma. Artsammansättningen i fält- och bottenskiktet ska vara naturlig/karaktäristisk för naturtypen. Typiska och karaktäristiska arter som kattfot, slättergubbe, brudbröd, prästkrage, nattviol, jungfrulin, backsippa, ängsskallra, ängsvädd, backtimjan blåsuga, slättergubbe, darrgräs och jungfrulin ska ha allmän-riklig förekomst. Typiska och karaktäristiska arter ska föryngra sig och inte minska.

Negativ påverkan

- Upphörd hävd och igenväxning.

Se även den övergripande delen.

Bevarandeåtgärder

- Årlig betesdrift (alternativt slåtter och efterbete) även i de delområden som utgör utvecklingsmark med målet 6270.
- Välbevarad grundvattenstatus är en viktig förutsättning för att naturtypen ska ha fortsatt höga bevarandevärden.

Se även den övergripande delen.

Bevarandetillstånd

Naturtypen har inte gynnsamt bevarandetillstånd.

Naturtypens status förväntas med tiden bli bättre efter de genomförda skötselåtgärderna och nyligen igångsatt årlig betesdrift.

6410 - Fuktängar

Areal: 0,02 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 0,03 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

En liten fuktäng finns direkt väster om gården. Norr om gården finns ca 0,6 ha utvecklingsmark med målnaturtypen fuktäng (6410). Utvecklingsmarken har dock efter restaturering och igångsatt bete torkat ut något och möjligen kommer detta delområde med ökad hävd istället att utvecklas mot 6270. Området var tidigare invaderat av buskar och ohävsarter. I naturaområdets centrala del på västra sidan om vägen finns ett delområde som tidigare var bevuxet med skog men som nu har röjts fram. Detta delområde som är ca 0,2 ha är fuktigt och kommer troligen utvecklas mot fuktäng.

Generell beskrivning av naturtypen: Hävdpräglade fuktängar med blååtäl eller starr nedanför trädgränsen. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet, men kan vara stadd i igenväxning. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0 - 30%. Hävdgynnade arter ska finnas. Två undertyper finns: a) Fuktängar på neutrala till alkaliska, kalkrika jordar med ett varierande vatteninnehåll, ofta relativt artrika. Här ingår bl.a. "kalkfuktängen" (6411). b) Fuktängar på surare jordar, ibland torvrika med blååtäl, tåg- och starrarter (6410). Typen varierar beroende på hävd och hävdintensitet.

Typiska arter:

6411: Hårstarr, ängsstarr, stor ögontröst, vildlin, tätört m fl.

6410: Jungfru Marie nycklar, gökblomster, stagg, granspira m fl.

Gemensamma: Ormrot, darrgräs, slätterblomma, gulärta, storspov, rödbena, toftsvipa.

Naturtypen är känslig för igenväxning, ökad beskuggning, uppluckrad grässvål samt konkurrens från ohävsarter och främmande arter. Naturtypen är även känslig för förändrad hydrologi som tex förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och för minskade populationer av karaktäristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen Fuktängar med blååtäl eller starr (6410) ska vara minst 0,03 hektar.

Regelbunden hävd genom bete (ej vintertid) eller slätter och efterbete ska påverka området.

Ingen skadlig ansamling av förna (t.ex. fjolårsgräs) ska finnas i området efter

vegetationsperiodens slut. Hydrologin ska vara naturlig och markfuktigheten tillräcklig. Det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår eller andra avvattande

anläggningar som medför negativ påverkan. Näringsstatusen i marken ska vara naturlig. Ingen antropogen näringstillförsel, inklusive tillskottsutfodring av betesdjur och sambete med vall,

ska förekomma. Krontäckningen av träd och buskar ska vara liten. Varken vedartad eller

örtartad (t.ex. hundkex, brännässla och älgört) igenväxningsvegetation ska förekomma mer än i begränsad utsträckning. Enstaka värdefulla träd och buskar t.ex. bärande och blommande

träd/buskar, hagmarksträd, hamlade träd, hålträd, grova träd, busksnår och bryn ska

förekomma. Artsammansättningen i fält- och bottenskiktet ska vara naturlig/karakteristisk för

naturtypen med typiska kärlväxter såsom t.ex. stagg, hirsstarr, loppstarr, ängsskallra, Jungfru

Marie nycklar, darrgräs, ormrot, sumpmåra och vildlin. De typiska arterna ska ha allmän-rikligt förekomst. Typiska och karaktäristiska arter ska föryngra sig och inte minska.

Negativ påverkan

- Upphörd hävd och igenväxning.
- Den fuktiga marken gör att grässvålen är extra känslig för tramp från tunga djur.

Se även den övergripande delen.

Bevarandeåtgärder

- Årlig betesdrift (alternativt slåtter och efterbete), även i utvecklingsmarken med målnaturtypen 6410.
- Välbevarad grundvattenstatus är en viktig förutsättning för att naturtypen ska ha fortsatt höga bevarandevärden.

Se även den övergripande delen.

Bevarandetillstånd

Naturtypen har inte gynnsamt bevarandetillstånd.

Naturtypens status förväntas med tiden bli bättre efter de genomförda skötselåtgärderna och nyligen igångsatt årlig betesdrift.

Dokumentation

Artportalen. ArtDatabanken SLU. www.artportalen.se. Uttag 2016-02

Jordbruksverket. Ängs- och betesmarksinventeringen 2002 - 2004. Objektrapport.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län, 1994: Ängs- och hagmarker i Falköpings kommun. R -94/19.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län, 1996. Ängs- och hagmarker. Sammanställning.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län, 2013. Naturvårdsavtal, 511-38767-2013, för fastigheten Ranstad 8:3, Falköpings kommun

Naturvårdsverket. Art- och naturtypsvisa vägledningar. www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Natura-2000/.

Värdebeskrivning riksintresse för naturvård Västra Götalands län, beslut 2000-02-07, uppdaterad 2008-01-16. NRO 14098 Sydbillingen - Falköpings, Skara och Skövde kommuner

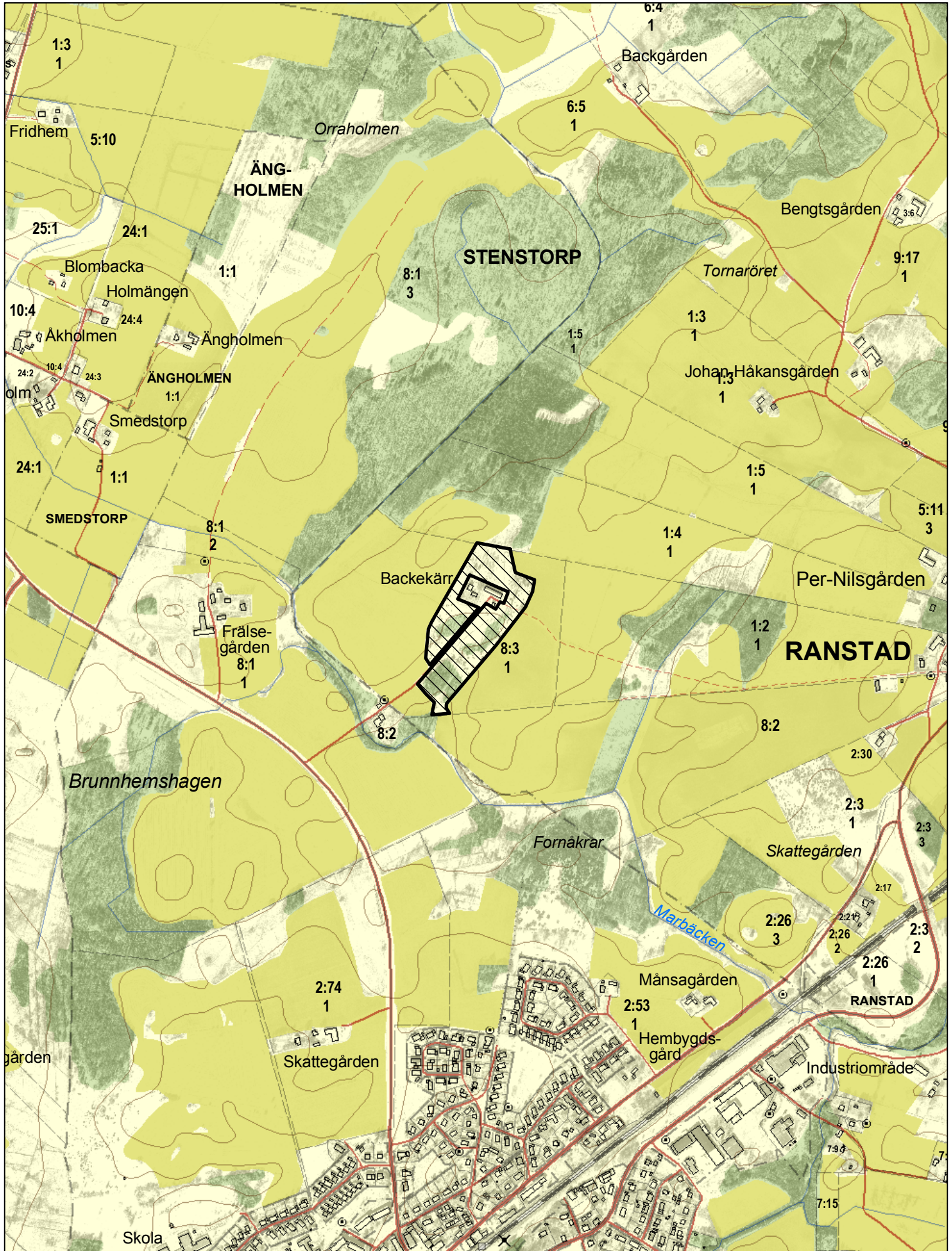
Bilagor

Kartor:

1. Karta, Natura 2000-områdets avgränsning
2. Naturtypskarta

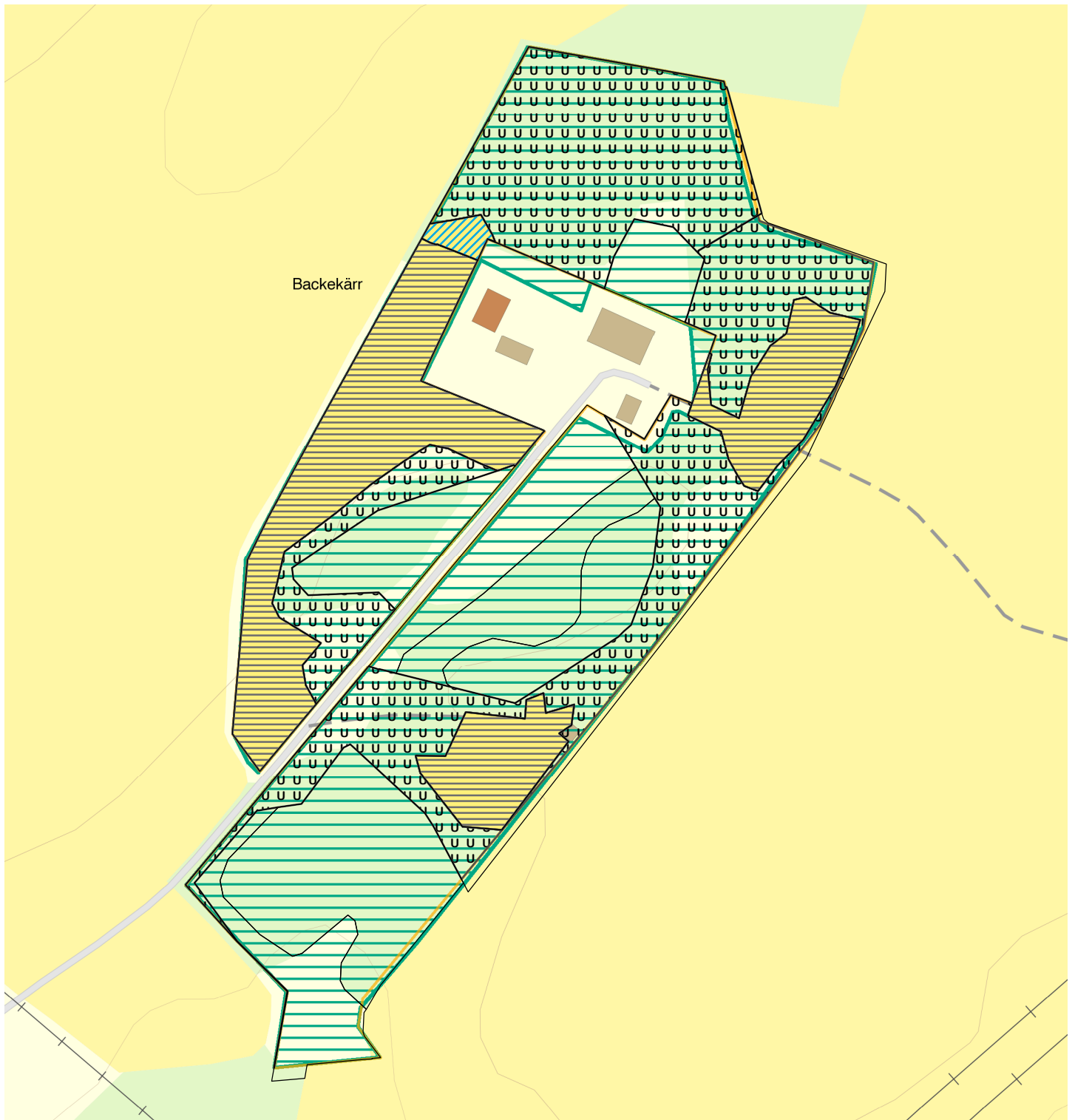

Natura 2000 - SE0540314 Backekärr

0 125 250 500 Meters

Map scale 1:10 000. Original printed 2009-01-30. Copyright Lantmäteriet 2009, dnr 106-2004/188-O.

Natura 2000-naturtypskarta, Backekärr SE0540314, Falköpings kommun

6270 - Silikatgräsmarker	6410 - Fuktängar	Utvecklingsmark, icke Natura-naturtyp	Natura 2000 Habitatdirektivet
			LstO Naturvårdsavtal

0 50 100 Meter

Skala (i A4): 1:2 000